הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

תוכן עניינים

א. תשעה עשר טלאים לא יאמר אברור עשרה ואטול מהן אחד והשאר פטורין אלא כונסן לדיר ומוציא עשרה ונוטל מהן אחד והשאר פטורין ... בדיר שיש לו שני פתחים עסקינן ויצאו ט' בפתח זה וט' בפתח זה דהאיך חד חזי להכא ולהכא 1

ב. יצאו שנים כאחת מונה אותם שנים שנים מנאן אחד תשיעי ועשירי מקולקלין ..2

ג. קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין התשיעי נאכל במומו והעשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים ... ואינו עושה תמורה.....3

ד. קרא לתשיעי עשירי ולעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי אין אחד עשר מקודש זה הכלל כל שלא נעקר שם עשירי ממנו אין אחד עשר מקודש.....3

ה. מנאן זוגות זוגות קינטרן קינטרן עשירי ... למנין שלו הוא קדוש 4

ו. מנאן למפרע עשירי שבמנין הוא קדוש ... עשירי חד קרי ליה ... הואיל ואיתיה במנינא פרסאה דקרו לעשרה חד.....4

ז. יצאו שנים בתשיעי קראן תשיעי ... קראן עשירי ... יצאו שנים בעשירי וקראן עשירי ... קראן אחד עשר עשירי וחולין מעורבין זה בזה.....5

ח. דקדים חד מינייהו ואפיק לרישיה וקרייה אחד עשר והדר איערוב ונפוק בהדדי וקרינהו עשירי דהא נעקר שם עשירי הימנו.....6

ט. ירעו ... אין מביאין קדשים לבית הפסול 6

דף ס.

א. תשעה עשר טלאים לא יאמר אברור עשרה ואטול מהן אחד והשאר פטורין אלא כונסן לדיר ומוציא עשרה ונוטל מהן אחד והשאר פטורין ... בדיר שיש לו שני פתחים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

עסקינן ויצאו ט' בפתח זה וט' בפתח זה דהאיך חד חזי להכא ולהכא

היו לו תשעה[1] עשר טלאים בתוך הדיר ויצאו תשעה בפתח זה ותשעה בפתח שני נוטל האחרון לשם מעשר וכולן פטורין, שאותן התשעה נמנו מניין הראוי. שהרי כל התשעה שמשני הצדדים יש להם מניין הראוי שמניין הראוי מצטרפין לשני הצדדים.

ב. יצאו שנים כאחת מונה אותם שנים שנים מנאן אחד תשיעי ועשירי מקולקלין

התחיל למנות[2] ויצאו[3] תחילה שנים שהן ראשון ושני, הרי זה מונה הכל זוג זוג ומקדש זוג עשירי.

יצאו בתחילה[4] שנים ומנאן אחד וקרא השלישי שיצא אחריהן שני ומנה כדרכו אחד אחד הרי התשיעי והעשירי מוקדשין ויאכלו במומן[5], התשיעי מפני שהוא העשירי הודאי שהרי שנים יצאו בתחילה, וזה שקראו עשירי לפי חשבונו הוא אחד עשר[6] והקורא לאחד עשר עשירי, נתקדש ודבר זה הלכה מפי קבלה כמו שיבואר להלן.

---

[1] רמב"ם הלכות בכורות פרק ח הלכה יא

[2] רמב"ם שם הלכה ח

[3] הרמב"ם בצחות לשונו קמ"ל שלכתחלה אסור לו לעשות כן דהתורה צותה למנותן אחד אחד אך אם ע"פ סיבה יצאו תחלה שנים כאחד ואם יקרא אחד יתקלקל המניין, ולזה טוב יותר שימנה זוג זוג ויוציא אח"כ שנים שנים, לא שיוציאן אלא כשיצאו שנים ימנה זוג שני וכן כל כיוצא בזה, אבל לכתחלה אסור לעשות כן. וזהו שדקדק לומר ויצאו תחלה שנים כלומר במקרה ולא שכיון לכך. ערוך השלחן העתיד הלכות בכורות ומעשר בהמה סימן רד סעיף יג

[4] שם הלכה ט

[5] וזהו "מקולקלין במשנה וענין מקולקלין שאינן קרבין ולא נאכלין, אלא מניחין אותם עד שיפול בהם מום ויאכלו במומן לבעלים. רמב"ם פיה"מ פ"ט מ"ח

[6] ולא דמו לקרא לעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי, דעשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים, דהתם נפק אחד אחד וכי מטי עשירי וקרייה תשיעי ולאחד עשר קרא עשירי מבריר לכולי עלמא שהתשיעי לחשבונו הוא עשירי לבהמות, והעשירי אחד עשר, ואיהו הוא דשינה וטעה, הלכך העשירי מעשר גמור, והאחד עשר קרב שלמים מגזירת מלך, כדמפרש לקמן. אבל הכא דיצאו שנים בתחלה ביחד ולא מבריר עשירי שהוא קורא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

ג. קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין התשיעי נאכל במומו והעשירי מעשר ואחד עשר קרב שלמים ... ואינו עושה תמורה

כבר התבאר במסכת קידושין דף נא. שהמכנים צאן[7] לדיר והתחילו לצאת אחת אחת והוא מונה וטעה במניין וקרא לשמיני, או לשלמטה ממנו עשירי, או שקרא לשנים עשר או שלמעלה ממנו עשירי, לא נתקדשו שהרי הקדש טעות אינו הקדש, כמו שהתבאר במסכת נזיר דף לא: ודף לב.

אבל אם קרא לתשיעי או לאחד עשר עשירי נתקדשו, ודבר זה הלכה מפי הקבלה נשמע, שהטעות מתקדשות למעשר שלמעלה ממנו ושלמטה ממנו, אבל לא שלפניהם ושלאחריהם, אפילו קרא לתשיעי עשירי ולעשירי תשיעי ולאחד עשר עשירי בין בטעות בין בכוונה[8] שלשתן מוקדשים. וי"א[9] שאם קרא בכונה אינו חל.

והיאך דינם[10], התשיעי אינו קרב אלא נאכל במומו, והעשירי מעשר, והאחד עשר יקרב שלמים, וטעון נסכים כשלמים ונותן לכהן החזה והשוק משא"כ במעשר כמבואר במנחות דף צא.

ואינו עושה תמורה מפני שהוא עצמו כתמורה.

ד. קרא לתשיעי עשירי ולעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי אין אחד עשר מקודש זה הכלל כל שלא נעקר שם עשירי ממנו אין אחד עשר מקודש

תשיעי דלהוי עשירי, לאו מעשר גמור הוא מאליו, וכדאמר איהו נמי לא הוי, הלכך מקולקלים. ר"ב במשנה שם

[7] רמב"ם שם פרק ח הלכה א

[8] דרב נחמן (נזיר ל"ב ע"א) נשאר בקושיא, ועוד יחיד הוא גבי רב חסדא ורבה בר הונא. אור שמח שם

[9] בתוס' נזיר שם כרב נחמן ועיין מל"מ שכ"נ מהירושלמי.

[10] שם הלכה ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

זה שאמרנו שאם[11] קרא לאחד עשר עשירי נתקדש כשקרא לעשירי תשיעי אבל אם קרא לעשירי עשירי וקרא אחריו לאחד עשר עשירי לא נתקדש אחד עשר שהרי העשירי הודאי לא עקר שם עשירי מעליו, ואפילו יצא העשירי ולא קראהו לא עשירי ולא אחד עשר אלא שתק ואחר כך יצא אחד עשר וקראהו עשירי לא נתקדש שהעשירי מעצמו נתקדש, ואף על פי שלא קראהו עשירי הואיל ולא עקר שם עשירי מעליו אין אחד עשר מקודש.

שדווקא[12] כשנעקר מהעשירי שמו אלא קרא אותו תשיעי עדיין לא נגמר המעשר האמיתי דזה שקרא לתשיעי עשירי אינו גמר שהרי אינו עשירי, אבל מכי נגמר דין מעשר בעשירי שוב א"א לקדש יותר בשם עשירי.

ה. מנאן זוגות זוגות קינטרן קינטרן עשירי ... למנין שלו הוא קדוש

כשם שאם התחיל למנות[13] ויצאו תחילה שנים שהן ראשון ושני הרי זה מונה הכל זוג זוג ומקדש זוג עשירי, כך גם אם מנאן שלשה שלשה בכל פעם ופעם או חמשה חמשה מקדש הכת העשירית.

ו. מנאן למפרע עשירי שבמנין הוא קדוש ... עשירי חד קרי ליה ... הואיל ואיתיה במנינא פרסאה דקרו לעשרה חד

מנאן למפרע[14] כגון שיצא ראשון ואמר עשירי ויצא שני ואמר תשיעי עד שיצא העשירי ומנה אחת, הרי זה קדש שהעשירי מאליו נתקדש[15]. שהעיקר

---

[11] שם הלכה ח

[12] ערוך השלחן העתיד שם סעיף ח

[13] רמב"ם שם הלכה ח

[14] שם הלכה ז

[15] ואף על גב דפסק לעיל הלכה ה' דבתר מניין שלו אזלינן והוא קרא לו חד כבר הקשו זה בש"ס ותירצו משום דבמניינא דפרסאה עשירי חד קרי להו יעו"ש ולכאורה קיצר רבינו בזה ויש לעיין קצת בזה. הר המוריה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLll7K9ciPjB873YPB8kBu

הלכות הדף היומי
מסכת בכורות

תלוי במניין שלו של הפעם העשירי ואין נ"מ באיזה לשון קורא אותו כיון שמאליו העשירי קדוש[16].

דף ס:

ז. יצאו שנים בתשיעי קראן תשיעי ... קראן עשירי ... יצאו שנים בעשירי וקראן עשירי ... קראן אחד עשר עשירי וחולין מעורבין זה בזה

יצאו תשיעי ועשירי כאחד בין שקרא שניהם עשירי, בין שקראם תשיעי[17], שניהם מוקדשין[18] (שתשיעי שקראו עשירי קדוש כמו שהתבאר) ויאכלו במומן ואינן קרבין, אולם בקראן תשיעי[19] חולין (התשיעי) וקדשים (העשירי שקדוש מאליו) מעורבין זה בזה[20] ולכן יאכלו במומן.

וכן אם יצא עשירי ואחד עשר כאחד, אם קראן עשירי (עשירי מעשר ואחד עשר כשלמים כמו שהתבאר לעיל) הרי עשירי ואחד עשר מעורבים זה בזה[21], והם כמו מעשר שנתערב בשלמים, ואין אומרים יקרבו שניהם אלא יאכלו במומן[22].

---

16 משמע דאי לאו האי טעמא לא היה מועיל ורבא בעצמו אומר לקמן עשירי מאליו הוא קדוש וצ"ע. ערוך השלחן העתיד שם סעיף טו

17 ולכאורא ברישא דבריו תמוהים ביצאו תשיעי ועשירי כאחד. דבשלמא כשקראן עשירי שפיר שניהם מוקדשין, אבל כשקראן תשיעי הרי התשיעי חולין גמור והוי כעשירי וחולין מעורבין זה בזה, וכן אמר רבא להדיא (ס, ב) ויש נ"מ בין זל"ז, דכששניהם מוקדשים לקי על גיזה ועבודה אבל כשאחד מהן חולין לא לקי, וכן פירש"י שם, וכבר הקשו עליו כן (לח"מ). ועוד הקשה מדוע כתב בעשירי ואחד עשר לתת טעם ששלמים ומעשר מעורבים. אך האמת דהרמב"ם לא נחית לפרטי הדינים, אלא העיקר דע"פ תערובתן שניהן מוקדשין. כלומר, בקראן עשירי הם מוקדשין ממש ובקראן תשיעי הוי תערובת חולין בקדשים וממילא דשניהן נאכלין במומן. ערוך השלחן העתיד הלכות בכורות ומעשר בהמה סימן רד סעיף יב, וכעין זה כתב בהר המוריה שרבינו לא מיירי כאן מדין הגוזז והעובד איך דינם לענין מלקות וכל עיקר כוונתו להורות לנו הדין איך יתנהג בהם.

18 שעשירי ואחד עשר מעורבין והגוזזו והעובד האחד מהם סופג את הארבעים. לח"מ שם

19 שהרי תשיעי חולין גמורים ועשירי קדוש מאליו כמו שהתבאר לעיל.

20 והגוזז והעובד באחד מהם פטור ממלקות. לח"מ

21 ואם גזז או עבד באחד מהם לוקה ודאי. מעשה רקח שם

22 שום דאחד עשר הוי שלמים כשקראן עשירי וא"כ הוי תערובת מעשר בשלמים, והייתי אומר להקריב שניהם וקמ"ל דגם אלו יאכלו במומן. וזהו מטעם שנתבאר בפ"ו מפהמ"ק מפני שאין המתנות שוות. ערוה"ש העתיד שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu

ואם קראן אחד עשר הרי העשירי (שקדוש מאליו) והחולין (האחד עשר ששוב אינו מתקדש כיון שהתקדש העשירי כמו שהתבאר) מעורבין זה בזה[23] ויאכלו במומן.

ח. דקדים חד מינייהו ואפיק לרישיה וקרייה אחד עשר והדר איערוב ונפוק בהדדי וקרינהו עשירי דהא נעקר שם עשירי הימנו

היה מונה[24] והוציא הטלה ראשו ורובו מן הדיר וחזר הרי הוא כמנוי לכל דבר, ונפטר במנין הראוי, ואם היה עשירי התקדש ואם היה אחד עשר וקראו עשירי לא התקדש.

ט. ירעו ... אין מביאין קדשים לבית הפסול

כבר התבאר במסכת זבחים דף עה: שאשם[25] שנתערב בשלמים, אף על פי שאין מקריבין משניהן אלא האימורין אבל הבשר נאכל, לא יקרבו כיון שממעט בזה זמן אכילת השלמים, ויכול להביאם על ידי זה לבית הפסול, אלא ירעו עד שיפול בהן מום ויביא בדמי היפה אשם, ובדמי היפה שלמים והמותר יפסיד מביתו.

---

[23] והגוזז והעובד באחד מהם פטור ממלקות. לח"מ

[24] שם הלכה יב, עיין הר המוריה שם

[25] רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ו הלכה טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu